

TOETSINGSKADER RISICOREGELINGEN RIJKSOVERHEID AANVULLEND ACTIEPLAN MKB-FINANCIERING NESEC/NSDF

Inleiding

In het Aanvullend actieplan mkb financiering (2014) staat een aantal maatregelen die de financiering van het mkb moeten verbeteren. Onderdeel van het actieplan was het verbreden van het aanbod van mkb-financieringspartijen door € 400 mln garantieruimte beschikbaar te stellen. Ten behoeve van deze beschikbare garantieruimte is op 30 oktober 2014 een oproep gepubliceerd in de Staatscourant, waarin gevraagd wordt om initiatieven aan te melden die voorzien in een verbreding en vergroting van mkb-financiering.

Een externe commissie heeft de 29 ingediende voorstellen beoordeeld en in april 2015 rapport uitgebracht. Met acht partijen zijn vervolgens de onderhandelingen gestart. Twee partijen (waaronder NESEC) belandden op de reservelijst omdat de garantieruimte niet toereikend was om alle 10 de initiatieven te accommoderen. Nadat enkele initiatieven afvielen zijn in maart 2016 de onderhandelingen gestart met de initiatieven op de reservelijst (waaronder NESEC).

Het beoogde NESEC/NSDF fonds wordt gefinancierd door een aantal institutionele beleggers, NESEC is fondsmanager. Het fonds zal leningen verstrekken aan Nederlandse reders ten behoeve van het financieren van nieuwe en tweedehands schepen in het short sea segment (Europese zeevaart).

Probleemstelling en rol van de overheid

1. Wat is het probleem dat aanleiding is voor het beleidsvoorstel?

Zoals gemeld in het aanvullend actieplan mkb-financiering is het Nederlandse mkb voor externe financiering sterk afhankelijk van banken en zijn alternatieve financieringsbronnen (nog) te beperkt van omvang om de kredietverlening door banken aan te vullen. Het kabinet acht het van groot belang dat er voldoende financiering beschikbaar is voor mkb met een gezond bedrijfsplan. Daarom lanceerde het kabinet in 2014 een oproep voor initiatieven die de financiering van het mkb verbreden en vergroten. In het kader van deze oproep is NESEC/NSDF door een externe commissie geselecteerd. Het probleem ten aanzien van NESEC/NSDF is dat door toenemende bankregulering (basel akkoorden) het voor reguliere funders (banken) in toenemende mate lastig is om lang geld uit te zetten. De prioriteit ligt bij banken op het verkorten van de balans. Daarnaast zien de traditionele financiers de scheepvaart sector als risicovol met een terugtrekkende bewegingen als gevolg. Kennis en ervaring rond de sector is bij dergelijke instanties inmiddels deels verdwenen terwijl herintreding in de sector geen strategische prioriteit heeft.

Daarnaast is de Short Sea Shipping vloot sterk verouderd hetgeen de verwachting voedt dat vervangingsvraag aanstaande is. Modernisering van de vloot is wenselijk, ook uit hoofde van CO2 uitstoot (schonere motoren, efficiëntere ontwerpen). De sector heeft er belang bij aangesloten te blijven bij deze ontwikkelingen. Het fonds van NESEC (NSDF) levert hierbij een financiële bijdrage.

2. Waarom rekent de centrale overheid het tot haar verantwoordelijkheid om het probleem op te lossen?

Het vorige kabinet achtte het van groot belang dat er voldoende financiering beschikbaar is voor mkb met een gezond bedrijfsplan. Nieuwe aanbieders van mkb-financiering kunnen hieraan bijdragen. Daarom wil het kabinet het tot stand komen van levensvatbare nieuwe aanbieders van mkb-financiering stimuleren.

In het Aanvullend actieplan mkb financiering (2014) staat een aantal maatregelen die de financiering van het mkb moeten verbeteren. Deze – voor Nederland nog steeds relevante maatregelen¹ - richten zich op het versterken van het risicodragend vermogen binnen het mkb, verbreding van het aanbod en het verbeteren van de rentabiliteit van mkb-financiering.

Onderdeel van het actieplan was het verbreden van het aanbod van mkb-financieringspartijen door € 400 mln garantieruimte beschikbaar te stellen. Ten behoeve van deze beschikbare garantieruimte is op 30 oktober 2014 een oproep gepubliceerd in de staatscourant, waarin gevraagd wordt om initiatieven aan te melden die voorzien in een verbreding en vergroting van mkb-financiering. Een externe commissie heeft de 29 ingediende voorstellen beoordeeld en in april 2015 rapport uitgebracht. Met tien partijen, waaronder NESEC, zijn vervolgens onderhandelingen gestart.

3. Is het voorstel voor de risicoregeling:

**a) ter compensatie van risico's die niet in de markt kunnen worden gedekt, en/of
b) het beste instrument waarmee een optimale doelmatigheidswinst kan worden bewerkstelligd ten opzichte van andere beleidsinstrumenten? Maak een vergelijking met alternatieve beleidsinstrumenten.**

a) De garantie dekt een risico af dat beleggers op dit moment niet willen nemen. Een garantie met een marktconforme premie grijpt daarbij exact aan op het geconstateerde knelpunt, en is bedoeld om beleggers een impuls te geven om dit soort initiatieven te funden.

¹ Survey on the access to finance of enterprises (SAFE), Analytical report 2016 (European Commission); p 35, p43, p73
SME access to finance: 2016 SAFE results Netherlands (European Commission)

b) De bestaande regelingen zoals de Borgstellingsregeling MKB, grijpen in op specifieke financieringsvraagstukken in het MKB. De Garantie Ondernemingsfinanciering kan worden ingezet voor de financiering door banken. De oproep is echter bedoeld om het tot stand komen van levensvatbare nieuwe aanbieders van mkb financiering naast banken te stimuleren.

4. Op welke wijze wordt het nieuw aan te gane risico gecompenseerd door risico's vanuit andere risicoregelingen binnen de begroting te verminderen?

In het kader van het Aanvullend Actieplan mkb-financiering is garantieruimte van het bestaande garantie-instrumentarium afgeroomd ten behoeve van de oproep voor alternatieve mkb-financiering. De plafonds van het bestaande instrumentarium zijn daartoe neerwaarts bijgesteld.

Risico's en risicobeheersing

5. Wat zijn de risico's van de regeling voor het Rijk:

a. Wat is het totaalrisico van de regeling op jaarbasis? Kent de regeling een totaalplafond?

b. Hoe staan risico en rendement van de regeling tot elkaar in verhouding?

c. Wat is de inschatting van het risico voor het Rijk in termen van waarschijnlijkheid, impact, blootstellingduur en beheersingsmate?

a) De fondsstructuur en de daarbij behorende parameters, waaronder Expected Loss en financiële buffers, maken het niet mogelijk een totaal risico op jaarbasis te calculeren. De garantie kent een absoluut maximum van € 200 mln, zijnde 80% van de maximale fondsomvang van € 250 mln.

b) Conform kabinetsbeleid is een marktconforme premie een harde randvoorwaarde. In de garantiepremie die bij de financier in rekening wordt gebracht zal een volledige vergoeding voor risico / verwachte verliezen, uitvoeringskosten, en kapitaalbeslag opgenomen worden. De verwachte premie-inkomsten over de gehele looptijd van het fonds bedragen rond de € 9 mln. Het risico voor de Staat, zijnde een aanspraak op de garantie, is echter beperkt. Het fonds moet bij benadering 5 maal slechter presteren dan de aannames m.b.t. de te verwachte verliezen voordat er aanspraak gemaakt wordt op de garantie.

c) De waarschijnlijkheid van een claim op de garantie is gering. Een geaccrediteerd rating bureau (Creditreform) voorziet in een rating van het fonds - NSDF. Deze rating geeft zowel een beeld van het te lopen risico, waaraan gekoppeld een passende garantiepremie, alsmede een kansberekening dat er tussentijds een beroep wordt gedaan op de garantie.

Het NSDF heeft een looptijd van maximaal negen jaar. Namens de Staat monitort RVO.nl de voortgang en de prestaties van het fonds. Beïnvloeding van het fonds door de Staat is

beperkt daar het management extern wordt uitgevoerd. De kwaliteit van het fondsmanagement wordt meegenomen in de rating van het fonds (NSDF). Het fondsmanagement is gehouden aan acceptatie criteria aangaande de te verstrekken leningen. Tijdens de opbouw van de portefeuille heeft het RVO de mogelijkheid in te grijpen indien niet aan de criteria wordt voldaan. Het garantiebedrag zal hierbij in stappen beschikbaar gesteld worden op basis van tranches van de onderliggende funding, waarbij RVO.nl toetst aan de criteria. De criteria hebben een directe relatie met het risicoprofiel van het fonds.

6. Welke risico-beheersende en risico-mitigerende maatregelen worden getroffen om het risico voor het Rijk te minimaliseren? Heeft de budgettaire verantwoordelijke minister voldoende mogelijkheden tot beheersing van de risico's, ook als de regeling op afstand van het Rijk wordt uitgevoerd?

Het financiële model van NSDF kent een bufferstructuur die ten dienste staat van het absorberen van verliezen. De garantie wordt alleen aangesproken als de opgebouwde buffers zijn verbruikt. De omvang van de buffer is zodanig dat het fonds bij benadering 5 maal slechter dient te presteren dan de aannames m.b.t. de te verwachte verliezen voordat er aanspraak gemaakt wordt op de garantie.

Zie ook: vraag 5 c

7. Bij complexe risico's: hoe beoordeelt een onafhankelijke expert het risico van het voorstel en de risico-beheersende en risico-mitigerende maatregelen van Rijk?

Het NSDF wordt door een geaccrediteerd rating bureau beoordeeld en voorzien van een rating die op haar beurt weer wordt vertaald in een minimale garantiepremie. Het financiële model wordt middels een Monte Carlo simulatie op haar robuustheid getest.

Vormgeving

8. Welke premie wordt voorgesteld en hoeveel wordt doorberekend aan de eindgebruiker? Is deze premie kostendekkend en marktconform. Zo nee, hoeveel budgettaire ruimte wordt het door het vakdepartement specifiek ingezet?

De garantie kent een marktconforme premie, te betalen door het te garanderen initiatief (fonds). De systematiek om tot een marktconforme premie te komen - tevens ter voorkoming van Staatssteun - is geaccrediteerd door de Europese Commissie (7 september 2017: no-aid beschikking (SA.46664 (2017/N))).

De onafhankelijk vastgestelde rating wordt gekoppeld aan relevante CDS'en op basis waarvan de garantiepremie wordt gedestilleerd. Een voorlopige rating van het NSDF geeft bij benadering een rating van BBB-. Dit komt overeen met een garantiepremie van ongeveer 100BSP. Op basis de definitieve rating wordt de definitieve garantiepremie berekend waarbij de dan geldende CDS'en gebruikt worden.

9. Hoe wordt de risicovoorziening vormgegeven?

Er is een risicovoorziening voor de oproep voor alternatieve financiering. De omvang van deze voorziening bedraagt € 9 mln. Ontvangen premies worden in deze risicovoorziening gestort.

10. Welke horizonbepaling wordt gehanteerd (standaardtermijn is maximaal 5 jaar)

Hierbij worden de richtlijnen van de oproep voor alternatieve mkb-financiering gehanteerd. De opbouwfase kent een maximum van twee jaar. De looptijd van het fonds een additionele vijf jaar met een mogelijke uitloop van een extra twee jaar indien de ordentelijke afbouw van het fonds daarom vraagt.

11. Wie voert de risicoregeling uit en wat zijn de uitvoeringskosten van de regeling?

Het monitoren van de garantie, de onderliggende funding en het fonds – NSDF - wordt uitgevoerd door RVO.nl. De uitvoeringskosten van het programma zijn beperkt omdat het een beperkt aantal garanties betreft.

12. Hoe wordt de regeling geëvalueerd, welke informatie is daarvoor relevant en hoe wordt een deugdelijke evaluatie geborgd?

Met NESEC/NSDF worden in de garantieovereenkomst afspraken gemaakt over de te verstrekken informatie. De rapportages zullen naast informatie over de garantie zelf ook inzicht verschaffen in de resultaten van de achterliggende leningen die zijn aangegaan.